

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 424. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063358800/facsimile.pdf> (tilgået 02. december 2021)

Anvendt udgave: Jærnet

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

- mackrigen. De landede i august 1612 i Norge og forsøgte hemmeligt at nå Sverige, men ved et slag i Gudbrandsdalen blev de udslettet af en bondehær. De skotske styrker har i overleveringen fået navn efter en af underbefalingsmændene, George Sinclair, men lededes i virkeligheden af oberst Andrew Ramsay. – *Rapustas Besværgelse*: se s. 153 – *Cast*: se n.t.s. 17
- 159 *Joh sid på stenen*: gammel troldformel, egl. mod tandpine. – *Det vare inte gods*: visen om *Brøder og Søster*, jf. n.t.s. 156
- 160 *Norren*: skæbnegudinden, der spinder et menneskes livstråd.
- 162 *Freses*: »*Ait jorden mørket tackes*»: salme af den svensk-finske forfatter Jacob F. (ca. 1690-1729); – »*O hur kär den Herren spåker*»: fra Jacob Freses digt *Under min lidagsamme och svåra sjukdom*
- 163 »*Min dagen flyr*»: salme af P.A. Söndén (1792-1837); – »*Goda gosse, glust tom!*»: visen *Till en yngling af Frans Michael Franzén* (1772-1847); – *Jacob Fries* ... *Elskovtsangeren*: Fries, hvis liv prægedes af langvarig sygdom, skrev både salmer og lyrindigte. – *Hettekonger*: Karl XII (reg. 1697-1718) – *Ahlströms og Hoffners Melodier*: komponisterne og folke-musikantalerne Olof Å. (1756-1835) og Johan Chr. Fr. H. (1759-1833); – *Vina og Bægeret*: to kortspil – »*Caffle Våbenet*»: art tobak.
- 164 »*Hångångare* ... »*Skulningare*»: ristopning af smelteovnen pga. slagge-dannelser, henholdsvis i den øvre og den nedre del. – *Nlg*: pulveriseret erts, der renses, inden den kommer i ovnen. – *beskickning*: blanding til påfyldning af ovn. – *Göser*: jernblokke til videre bearbejdning. – *Rügen* ... 1805: Rügen hørte under Sverige 1648-1815 som en del af det svenske Pommern.
- 165 *tre Kejserer* ... og *en Sol*: se n.t.s. 114; slaget begynde tidligt om morgenen, men først kl. ca. 8 brød solen frem og gjorde det muligt at få et overblik. – *afsatte Kongen*: 13.3.1809 blev den sundsførvirede Gustav IV Adolf afsat ved en paladstrevolution; i kuppet deltog Carl Johan *Adlercreutz* (1757-1815), Georg *Adlersparre* (1760-1835) og brødrene Carl Henrik og Johan August *Anckarström* (1782-1865 og 1783-1874). Da kongen søgte at undslippe, blev han genkendt og pågrebet af hofjægermester Johan Ludvig Boguslaus von *Greiff* (1757-1828). – *Fersen*: greve Axel von F. (1755-1810) deltog som frivillig på amerikansk side i den nordamerikanske frihedskrig. 1791 søgte han forgæves at hjælpe det franske kongepar, Louis XVI og Marie Antoinette, til at flygte fra revolutionen. Den 20.6.1810 blev han tramper ihjel af folkemasser i Stockholm, der mistænkte ham for at stå bag kronprins Karl Augusts pludselige død. – *Moderatorlampen*, ohelampe, hvor oledtforlsen kan reguleres.
- 166 *Robespierre*: Maximilien de R. (1758-94), diktator under den franske revolutions erdselsherredømme 1793-94. – *Napoleon*: N. Bonaparte, fransk feltherre, keiser 1804-15. – *Kejser Alexander og Gustaf den Tredje*: se n.t.s. 59 og 108. – *Fästingen*: se n.t.s. 46. – *Ab-Kosenour*: ikke identificeret. – *v. Essen*: Hans-Heinrik v. E. (1755-1824), generalguvernør over